

**„ МИКРОФИНАНСИРАЊЕ И ФИНАНСИКИ
ОДЛУКИ ВО СИРОМАШНИТЕ
ДОМАЌИНСТВА”
(посебен осврт кон ромските
домаќинства)**

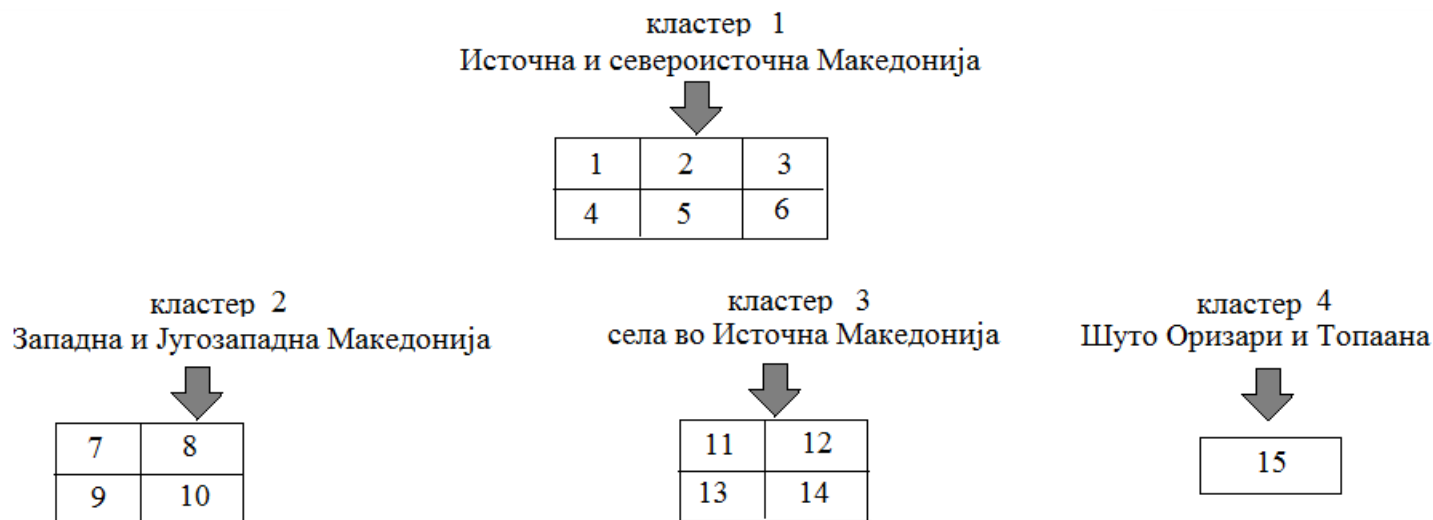
Сабина Идризи

Подржано од:
Foundation Open Society Institute and
Roma Policy Research Fellowship Scheme

Цели на студијата

- Подобро разбирање на финансиските проблеми потребите, невработеноста и задолженоста во сиромашните домаќинства (посебен осврт кон Ромските сиромашно домаќинства).
- Да се даде преглед на структурата на сиромашните домаќинства и изворите на приходи на истите.
- Добивањето на конкретна слика за свесноста за постоењето на микрофинансирањето и бариерите со кои се соочуваат сиромашните домаќинства во пристапот до финансиски средства

Методолошка рамка на истражувањето

Кластер 1: Штип, Кочани, Веница, Делчево, Куманово

Кластер 2: Тетово, Гостивар, Битола, Прилеп

Кластер 3: Села по случаен избор во Источна Македонија

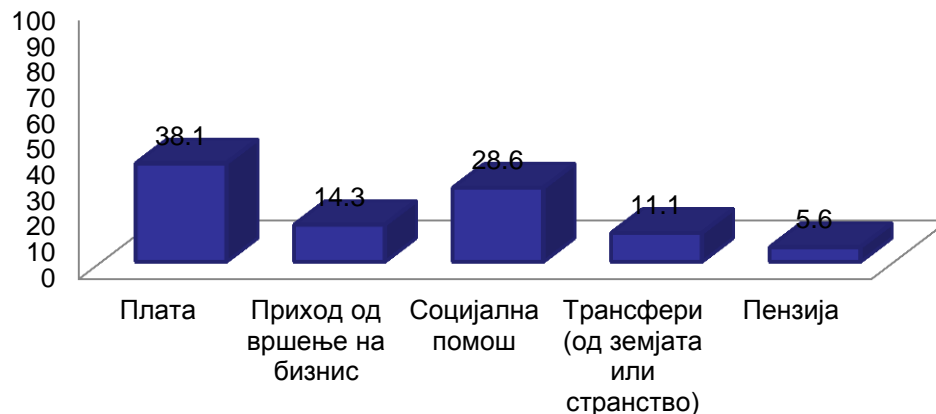
Кластер 4: Шуто Оризари и Топаана

Општи карактеристики на анкетираниите сиромашни домаќинства: резултати од кластер истражувањето

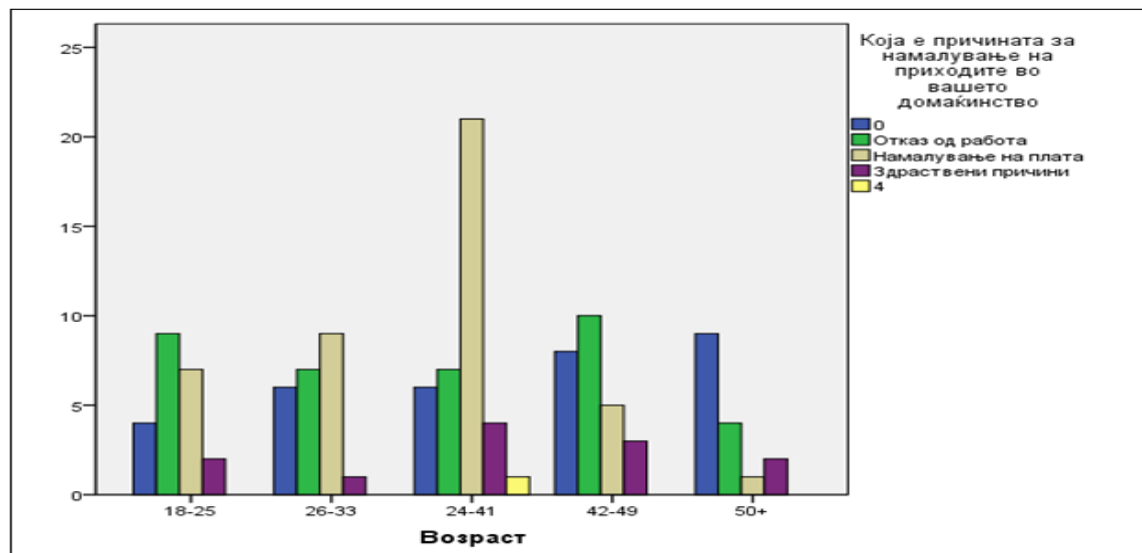
- Во 51.6 % од испитаните сиромашни домаќинства станува збор за повеќечлени домаќинства со 5 до 6 члена.
- Во поглед на степенот на образование во сиромашните домаќинства 57% имаат завршено само основно образование
- Довербата во работата на Собранието на Р.Македонија и владините институции меѓу сиромашните домаќинства е мала
- Невработеноста во сиромашните домаќинства учествува со 36,6% и 9,5% имаат сезонска (хонорарна) работа

- Добивањето на социјална помош не подразбира отежнат пристап во услови на поседување на комплетна документација.
- Покрај невработеноста и недоволно образование влијае врз создавање на константно сиромашни домаќинства.
- Висок е процентот на задолженост на сиромашните домаќинства од неформални извори, роднини и пријатели
- Податокот дека 27.8% од испитаниците остваруваат месечни приходи до 9.000 денари покажува дека приходите во овие домаќинства не се доволни ни за покривање на основните потреби

- Извори на приходи во сиромашните домаќинства

- Причина за намалување на приходите во сиромашните домаќинства

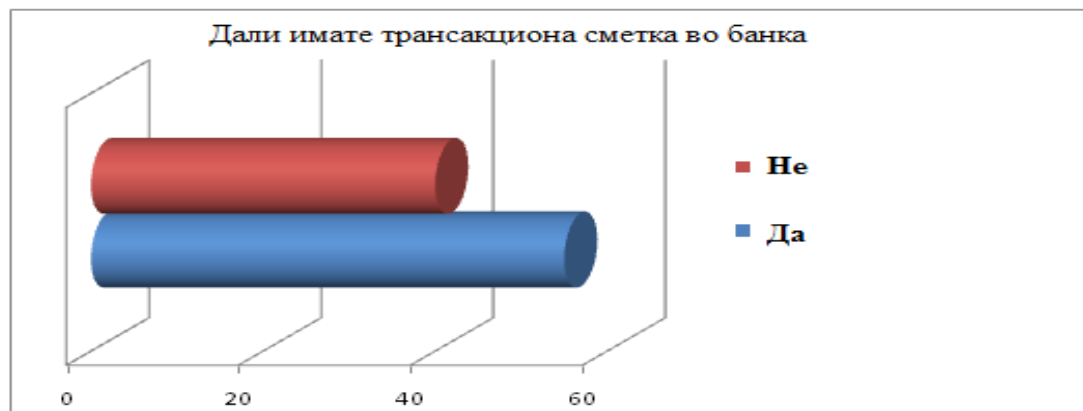
Актуелна состојба на Ромите во Македонија

- 74,4 % од Ромите одговориле дека не живеат подобро со донесувањето на декадата на Ромите.
 - 68,7% од Ромите вработени во јавниот сектор сметаат дека подобро живеат со донесувањето на декадата на Ромите. 100% од вработените во невладиниот сектор го делат истото мислење.
 - 88,9% од невработените и 100% од домаќините/домаќинките од кои 100% искажале лично незадоволство од имплементацијата на декадата на Ромите.
- И покрај постојано потенцираниот проблем од недостиг на здравствена заштита на Ромите, според податоците од нашето истражување 77,3% од испитаниците имаат здравствено осигурување

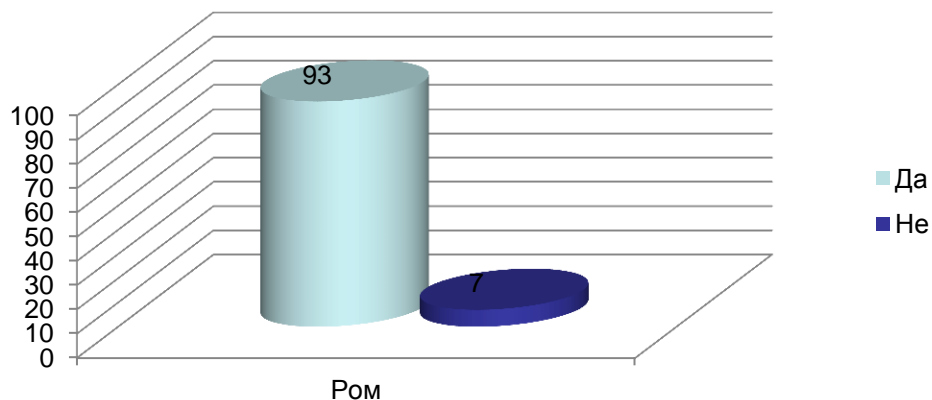
Финансиска исклученост на Ромите во Македонија

- Ромите како корисници на социјална помош, невработени, домаќини/домаќинки или хонорарни работници поради ниските примања имаат отежнат пристап до кредитите на комерцијалните банки.
- Проблемот со финансиската исклученост на Ромите повеќе се потенцира и поради фактот дека 41,2% од испитаниците немаат трансакциони сметки во банките најчесто поради:
 - немање на доволно пари за работа преку банка и
 - немањето потребна документација.

- Дали имате трансакциона сметка во банка

- Дали сте биле дискриминирани од страна на некоја финансиска институција затоа што сте Ром

Програми на Министерството за труд и социјална политика за намалување на невработеноста

- Програма за самовработување од 2007 год. и програма за поддршка за формализација на постојан бизнис од 2008 година
- Проект за самовработување со кредитирање 2008 год.

Предизвици при реализација на програмите

Трите програми се реализираат преку јавни огласи. Информациите за/до невработените се добиваат и пласираат преку Агенцијата за вработување. Со оглед на фактот дека најсиромашите лица поради неписменост, немање документи, незнаење не се регистрираат во Агенцијата за вработување тогаш најверојатно овие лица се исклучени од овие програми.

- Со реализацијата на овие програми од вкупниот број на невработени активни лица опфатени се само 1,74% т.е. 1,29% или вкупно 3,03% од просечниот број на невработени лица од 2008-2011 година.

Опфат на програмите за намалување на невработеноста

Разлика помеѓу микрокредити и микрофинансирање

- Микрокредитите се однесуваат на многу мали заеми за должници без примања од плата со малку или без колатерал, обезбедени од страна на законски регистрирани институции.
- Микрофинансирање обично се однесува на спектар на финансиски услуги, вклучувајќи кредит, заштеди, осигурување, трансфери на пари, финансиски и други производи што се предвидени од страна на различни даватели на услуги, насочени кон сиромашните и ниско приходи луѓе.

Микрокредити во Македонија

- **Средства преку Фондот на Југоисточна Европа**
- **Фондации**
- **Штедилници**

Потреба од микрофинансиски услуги

- 84,1% од испитаниците не знаат што е микрофинансиска институција
- 74,1% од испитаниците се заинтересирани за отварање на сопствени микро бизниси преку финансиска поддршка од институција за отпочнување на бизнис и самовработување без хипотеки преку групно позајмување
- 96% од испитаниците имаат потреба помош околу управување со приходи и овозможување на мали заштеди
- 86,5 % имаат потреба од помош за легализација на бизнис, советувања за развој на бизнисот и информации за најевтини репроматријали.

ПРЕПОРАКИ

- Преку посебни програми кои произлегуваат од стратегијата за Намалување на сиромаштијата (усвоена во 2010 година) потребно е да се промовира микрофинансирањето како силен инструмент за финансирање на сиромашните.
- Донесување на закон за микрофинансирање во РМ (потенцијални можности)
 - [Competitiveness and Innovation Framework Programme \(CIP\)](#)
 - [JEREMIE](#),
 - [JASMINE](#),
 - [European Parliament Preparatory Action \(EPPA\)](#)
 - [European Progress Microfinance Facility](#)

- Јакнење на банкарскиот систем.
- Даночни олеснувања
- Зајакнување на улогата на Ромските Информативни Центри
- Информативна и советодавна помош во врска со економски категории
- Донесување на Законот за дејности од мал обем чија подготовка е под надлежност на Министерството за Економија на Македонија.
- Да се зајакне мониторинг и евалуација на Стратегијата на Ромите.

- Помош при легализација на многубројните микробизниси преку објаснување на повољностите од легализирање на бизнисите (како можноста за плаќање на пензиско и здравествено осигурување и користење на бенефитите од истото).
- Создавање услови за отварање на микрофинансиска институција која по соодветна анализа на приходите, расходите, долговите и условите за штедење во сиромашните домаќинства во согласност со Решението бр: 283/2010/EU на Европскиот Парламент и Советот на Европа ќе понуди т.н. паметни износи на микрокредити
- Натамошно ефикасно искористување на ИПА програмите за реализација на Декадата на Ромите и акционите планови од Стратегијата на Ромите (Компонента 1, Компонента, 2 и Компонента 4).

CEA CONTACT DETAILS

For information:

www.cea.org.mk

www.lsg-data.org.mk

<http://www.mkbudget.org/>

Center for Economic Analyses-CEA

Bul. Jane Sandanski 63/3

1000 Skopje

Macedonia

Phone: +389 (71) 310 974

Fax: +389 (2) 2444 766

Marjan Nikolov President

E-mail: info@cea.org.mk